



Lietuvos psichologų kongresas

Recenzuota kongreso
medžiaga

2025 m. balandžio 25-26 d.
Vilnius



Lietuvos
psichologų
sąjunga



VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

Filosofijos
fakultetas

EuroPsy
Akredituotas renginys 2025/062



Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai:

Lietuvos psichologų sąjunga
Vilniaus universitetas

Mokslo komitetas (pranešimų santraukų recenzentai ir mokslinės programos sudarytojai):

prof. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė (pirmininkė) (VU)
doc. dr. Arvydas Kuzinas (MRU)
prof. dr. Dalia Antinienė (LSMU)
doc. dr. Giedrė Širvinskienė (LSMU)
prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė (VDU)
doc. dr. Loreta Gustainienė (VDU)
doc. dr. Raimonda Petrolienė (LPS)
prof. dr. Reda Gedutienė (KU)
prof. dr. Rimantas Vosylis (MRU)
doc. dr. Roma Šimulionienė (KU)
prof. dr. Saulė Raižienė (VU)

Organizacinis komitetas:

Aina Adomaitytė (LPS)
Skaistė Jurevičienė (LPS)
Gabrielė Gudynaitė (VU)
prof. dr. Antanas Kairys (VU)
dr. Marija Turlinskienė (VU)
doc. dr. Raimonda Sadauskaitė (pirmininkės pavaduotoja) (VU)
doc. dr. Olga Zamalijeva (pirmininkė) (VU)

Už pranešimų turinį atsako pranešimų autoriai. Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su pranešimų santraukų kokybe ar informacijos tikslumu.

Copyright © 2025 [Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė, Olga Zamalijeva]. Published by Vilnius University Press
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
<https://doi.org/10.15388/LPK2025>

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *zurnalai.vu.lt*

RIZIKA TAPTI PRIKLAUSOMAM NUO SPORTO: PRIKLAUSOMYBĖS NUO SPORTO SKALĖ IR SOCIODEMOGRAFINIŲ CHARAKTERISTIKŲ REIKŠMĖ

RISK OF BECOMING ADDICTED TO EXERCISE: EXERCISE ADDICTION SCALE AND THE ROLE OF SOCIODEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS

Vita Mikuličiūtė* (Vilniaus universitetas), Rima Viliūnienė (Vilniaus universitetas), Antanas Kairys (Vilniaus universitetas).

* vita.mikuliciute@fsf.vu.lt

Įvadas. Naujausios visuomenės apklausos rodo, kad reguliariai sportuojančių žmonių kiekis Lietuvoje pastaraisiais metais išaugo ir pasiekė beveik 40 proc. Nors sportas naudingas tiek fizinei, tiek psichinei sveikatai, tačiau neigiama sporto puse domimasi žymiai mažiau. Priklausomybė nuo sporto – tai elgesio priklausomybė, pasireiškianti negebėjimu kontroliuoti sporto elgesį ir sukelianti įvairias neigiamas pasekmes. Paprastai jai įvertinti naudojama Priklausomybės nuo sporto skalė (Exercise Addiction Inventory, Terry et.al., 2004). Vis dėlto ši skalė sulaukia nuolatinių korekcijų, - dalis jų aiškinama kultūriniais skirtumais. Taigi tyrimo tikslas – (1) įvertinti dalį skalės psichometrinių charakteristikų lietuvių imtyje ir (2) nustatyti sociodemografinių charakteristikų reikšmę aiškinant priklausomybės nuo sporto riziką.

Metodai. Tyrime dalyvavo 255 bent kartą per savaitę sportuojantys asmenys, 62,6 proc. moterų, 37 proc. vyrų, 0,4 proc. kita. Tyrimo dalyvių amžius svyravo nuo 19 iki 67 m. ($M=34,4$; $SD=7,7$). Nė vienas tyrimo dalyvis nenurodė esantis profesionalus sportininkas. Treniruočių per savaitę skaičius svyravo nuo 1 iki 10 ($M=3,5$; $SD=1,6$).

Rezultatai. Remiantis patvirtinančiąją faktorine analize, nustatyta vieno faktoriaus skalės struktūra. Vis dėlto vieno teiginio pašalinimas stipriai pagerino modelio tinkamumą ($CFI=0,98$; $TLI=0,98$; $c2=0,21$; $RMSEA=0,03$; $SRMR=0,03$), todėl jis tolimesnėje analizėje nebebuvo naudotas. Skalės patikimumas matuotas vidinio suderintumo rodikliu yra priimtinas (Cronbach alfa - 0,71). Nustatyta, kad vyrai pasižymi statistiškai reikšmingai aukštesniais rizikos tapti priklausomu nuo sporto įverčiais nei moterys ($p<0,001$; Cohen's $d=-0,44$). Taip pat rasta, kad amžius neigiamai ($r=-0,178$; $p=0,003$), o treniruočių skaičius per savaitę teigiamai ($r=0,48$; $p<0,001$) koreliuoja su rizikos tapti priklausomais nuo sporto įverčiais. Nebuvo nustatyta statistiškai reikšmingo ryšio tarp to, kiek ilgai žmogus užsiima sportu, ir rizikos tapti priklausomu ($r=-0,011$; $p=0,868$).

Išvados. Skalė tinka naudoti moksliniuose tyrimuose Lietuvoje, tačiau reikalauja tolimesnių tyrimų siekiant nustatyti skalės skiriamąją ribą (cut off) ir konvergentinį validumą. Tyrimo duomenys rodo, kad jaunesnio amžiaus, daugiau kartų per savaitę sportuojantys vyrai pasižymi didesne rizika tapti priklausomais nuo sporto.

Pagrindiniai žodžiai: priklausomybė nuo sporto; sociodemografinės charakteristikos; psichometrinės charakteristikos.